

O'SIB KELAYOTGAN BARKAMOL AVLOD TARBIYASI — MILLIY YUKSALISH GAROVI

Pardaboyeva Madina Farxod qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika fakulteti amaliy psixologiya
yo'nalishi 2-bosqich talabasi
pardaboyeva969@gmail.com

Safarova Sevinch G'anijon qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Boshlang'ich ta'lim fakulteti boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 1-bosqich talabasi
safarovasevinch463@gmail.com

Komiljonova Sevinch Azamat qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika fakulteti amaliy psixologiya
yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Komiljonovasevinch7@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13969594>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-October 2024 yil
Ma'qullandi: 15-October 2024 yil
Nashr qilindi: 22-October 2024 yil

KEY WORDS

*barkamol avlod, ma'naviyat,
qadriyat, tarbiya, axloqiy sifatlar,
tafakkur, ma'rifat, bilim, komil
inson, muloqot*

ABSTRACT

Ushbu maqolada hozirgi kunda o'sib kelayotgan yosh avlodni bolaligidan ma'naviyatli qilib tarbiyalash dolzarb masalalaridan biridir. Ushbu maqolada o'qituvchi shaxsining qanday ilg'or texnologiyalardan foydalanishi, o'quvchilarni kitobga oshno qilishi haqida shuningdek barkamol avlodni ma'naviy yetuk qilib tarbiyalash haqida keng yoritilgan

Mustaqillikka erishilgandan so'ng Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov rahnamoligida mamlakatimizda barcha sohalarini qamrab olgan holda keng islohotlar amalga oshirildi hamda bu ishlar hozirgi davrda yangi bosqich va keng ko'lamda yanada izchil davom ettirilmoqda. U hoh davlat boshqaruv tuzilmasi bo'lsin, xoh sog'liqni saqlash, sport, ta'lim — qo'yingki, barcha jabhalarda ijobiy natijasini bermiqda. Ta'kidlash joiz, bugungi globallashuv davrida, dunyoda mafkuraviy kurash avj olgan sharoitda doimo ogoh, sezgir va ma'naviy uyg'oq bo'lib yashashimiz, eng katta boyligimiz bo'lmish yurtimizdagi millatlararo ahillik, o'zaro mehr-oqibat hamda hamjihatlik muhitini ko'z qorachig'idek asrash va mustahkamlash yo'lida olib borilayotgan ishlarimizning ma'no-mazmunini tushunib etishimiz lozim. O'sib kelayotgan yosh avlodni vatanparvarlik va millatparvarlik ruhida tarbiyalash dolzarb vazifadir. Bu esa oilada va o'quv dargohlarida ta'lim hamda tarbiyaga e'tiborni kuchaytirishni taqozo etadi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan mazkur soha yechimiga qaratilgan qator qonun hujjatlari imzolanib, farmon, qaror va farmoyishlar qabul qilinmoqda. Bular yurtimizda ma'nan yetuk, dunyoqarashi teran, mustaqil fikrlovchi, e'tiqodi mustahkam, siyosiy-ma'naviy saviyasi hozirgi davr talablariga to'la javob beradigan barkamol avlodni kamol toptirishga xizmat qilmoqda. Inson mohiyati moddiy va ma'naviyatning tutashuvida namoyon bo'ladi. Har bir shaxs, har bir ijtimoiy guruh yoki toifa, har bir elat, millat va mintaqa xalqlari o'z tabiati bilan yaratilgan. Zero, ma'naviyat va uni anglash masalalariga oqilona, konkret

sharoitni hisobga olib yondashish - komil insonni tarbiyalashning yangi yo'llarini ochishda muhim ahamiyatga ega. Bedil aytganidek, me'mor dastlabki g'ishtni to'g'ri qo'ymasa, binoning boshi yulduzlarga yetsa ham, u qiyshiq bo'lib qolaveradi. Shunday ekan, jamiyatda inson o'rni uning moddiy boyliklari bilan emas, balki yuksak ma'naviy qiyofasi bilan belgilanadi. Binobarin, ma'naviyat -ajdodlarni avlodlarga, tarixni bugunga, bugunni kelajakka bog'lovchi ko'priki. U ota-bobolarimizdan meros jamiki noyob fazilatlar, qadriyatlar va an'analarning majmui, qolaversa, ular to'plagan tarixiy-ijtimoiy tajriba va barcha qarashlarni o'zida mujassam etadi."O'zbekiston yoshlar ittifoqi ,— deb ta'kidladi davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev "Kamolot" Yo'riq IV qurultoyidagi nutqida ,— jahon madaniyati rivojiga beqiyos hissa qo'shgan buyuk ajdodlarimiz merosiga hurmat, unga munosib bo'lish tuyg'usini shakllantirish, bu bebaho boylikni chuqurb o'rganish va keng targ'ib etishga qaratilgan mazmundor, ta'sirchan loyihalarni amalga oshirishda tashabbus ko'rsatishi nur ustiga nur bo'lur edi".

Darhaqiqat, jahonga mashhur ajdodlarimiz - buyuk davlat arboblari, sarkarda Amir Temur, Bobur Mirzo, Mirzo Ulug'bek, Jaloliddin Manguberdi nafaqat mardlik, adolatparvarlik, insonparvarlik, ilm-fan bobida o'rnak bo'lganlar, balki o'z askarlari, bo'lajak el-yurt himoyachilari tarbiyasiga ham alohida e'tibor qaratganlar. Xorazmiy, Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Farobiy, Alisher Navoiy, Furqat singari bashariyat sivilizatsiyasi va uning porloq kelajagiga beqiyos, katta hissa qo'shgan buyuk mutafakkir ajdodlarimiz hamda din ilmida olamga dong taratgan Imom Buxoriy, Bahouddin Naqshband, Yassaviy kabi ulamolarimiz yoshlarga ma'naviy va jismoniy kamolot bo'yicha saboq berganlar.Yaqin o'tmishimizda yashab o'tgan mutafakkir ma'rifatchilardan Abdulla Qodiriy, Abdulla Avloniy, Abdurauf Fitrat, Cho'lpon, Mahmud Behbudiy, Usmon Nosir va boshqa ko'pgina buyuk adiblarimizning asarlari yoshlar hayoti va tarbiyasi bilan chambarchas bog'liqdir. Ammo, sobiq sho'rolar davrida ulug' ajdodlarimizning bebaho madaniy-ma'naviy merosi xalqimiz, yoshlarimiz ongiga o'zgacha talqin bilan taqdim etildi.Mustaqillik tufayli va O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning odilona siyosati asosida millatimiz genofondini shakllantirish va barkamol avlodni tarbiyalash vositasi bo'lmish jismoniy tarbiya va sport tobora milliy istiqloq mafkurasining "strategik quroli"ga aylanib bormoqda. Yaqinda 2017- yil 10 -avgustda davlatimiz rahbari tomonidan qabul qilingan "Nufuzli xalqaro sport musobaqalarida yuksak natijalarga erishgan O'zbekiston sportchilarini jamoat va sport ishlariga keng jalb etish hamda sportchilarni va ularning trenerlarini rag'batlantirish to'g'risida"gi qarori yurtimizda barkamol avlodning ma'nan va jismonan kamol topishiga xizmat qilmoqda.Ma'lumki, ma'naviy-madaniy, ruhiy-axloqiy hislatlar va insoniy qadriyatlar avvalambor, bolalikdan shakllana boshlaydi. Bolalar erta go'daklikdan boshlab ota-onalari,bobo-buvilari va boshqa oila a'zolarining yurish-turishlari, odob-axloqlari, muomala munosabatlari, oilaviy urf-odatlar, rasm-rusumlar, udum va an'alariga qarab, ibrat olishga harakat qiladilar.Barkamol avlod ma'naviyatini shakllantiruvchi yagona manba esa tarbiyadir. Ma'rifat va bilimni shakllantiruvchi manba – ta'lim saboqdir. Binobarin , " Ta'lim va tarbiya" emas, aksincha, " Tarbiya va ta'lim" deb aytish maqsadga muvofiqdir. Insonni barkamol etib tarbiyalashda badiiy asarlarning o'rni katta. Shuning uchun ham Prezidentimiz ta'kidlaganidek, axborot-kommunikasiya sohasidagi oxirgi yutuqlarni o'zlashtirish bilan birga, yoshlarning kitob o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishga, ularni kitob bilan do'st bo'lishga, aholining kitobxonlik saviyasini yanada oshirishga alohida e'tibor qaratish lozim bo'ladi. Buning uchun, avvalo,

milliy adabiyotimiz va jahon adabiyotining eng sara namunalarini ijtimoiy tarmoqlarga joylashtirish va ularni keng targ'ib qilishga alohida e'tibor berishimiz muhim ahamiyat kasb etadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 2017-yil 12-yanvardagi "Kitob mahsulotlarini chop etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ'ibot qilish bo'yicha komissiya tuzish to'g'risida"gi farmoyishi kitobxonlik madaniyatining jamiyat ma'naviy hayotidagi o'rni va rolini yana bir yangi bosqichga ko'tardi. Bugun ba'zi yoshlarimizning "Ommaviy madaniyat" ta'sirida ma'naviy dunyoqarashi tobora tubanlashib borayotir.

Demak, haq gapni aytishga, haq ishni qilishga qodir hisoblanadi. Binobarin tugma axloqiy asoslar bilan mustahkamlangan aqlu zakovatning – intellektning, odamiy va demokratik mafkuraning, teran insoniy va haqqoniy dunyoqarashning maqomi bilinib turadi. Bugun biz o'zimizni buyuk Sohibqiron avlodlari deb gururlanar ekanmiz, bobomiz meros qoldirgan saboqlarga amal qilib uzoq yillik asoratdan keyin mustaqillik yoliga chiqqan davlatimizni saqlash va uning ravnaqi uchun mashaqqat chekish har birimizning farzandlik burchimizdir. Bobomiz vasiyat qilganlaridek, millatning dardlariga darmon bolmoq vazifamizdir. Hazrat Sohibqiron dan meros qolgan saboqlardan biri soglom nasl va komil inson bilan bogliq ogitlardir. Zero, bobokalonimizning ozi tarixchilardan biri takidlaganidek, –Yoshligidayoq aqlining tiniqligi va jasurligi bilan ajralib turardi.|| Aqliy tiniqlik va jasurlik – soglomlik mezoni emasmi?! Oila qurish inson hayotidagi eng masuliyatli ish. Amir Temurning bu sohadagi siyosati tadbirlarini Klavixo quyidagicha izhlaydi: –Temur atrofidagi yolgiz kishilarni ozi bosh bolib uylantirib qoyar va ularning turmushi izga tushib ketishi uchun sharoit hozirlar edi. Nikoh, oila masalalariga bosh qoshish masuliyatini his etib, oz aqlu farosati, didiga ishongan holda Amir Temur bu nozik ishga aralashardi.|| Yurtimizda qadim-qadimdan oilalar serfarzand bolishgan. Shu sababli Amir Temur hazratlari Chigatoyliklarni soliq tolashdan ozod qilgan va chorvalarini istagan yerlarida boqishga ruxsat bergan. Dehqonlarga yer bergan va uch yilgacha soliqdan ozod qilishga farmon bergan. Amir Temur oz davrining marifatli kishisi, otmishning manaviy saboqlaridan yaxshi xabardor inson sifatida soglomlik faqat jismoniy kuch-quvvat emas, balki olijanob insoniy fazilatlar uygunligiga erishmoq ekanligini ham yaxshi anglagan. Muhammad Taragay oz farzandini mardlik va farosatlik, qattiq qollik va mehr-oqibat ruhida voyaga etkazdi. Agar Amir Temur buyuk saltanatga asos solgan bolsa, bu sharafga mana shu yuksak tarbiya oqibatida erishgan. Sohibqiron farzandlarida uch xislar mujassam bolishni istardi. Eng avvalo, insonparvarlik, song mushohadalik va nihoyat, oqibatlik – bosliqlik. Insonparvar odamgina saxiy bolishi mumkin. Mushohazali, bosliq odamgina jangu jadalda xatoga yol qoymaslikka, ulkan saltanatni boshqarishga qodir. Kimki jasur bolsa-yu, insonparvar bolmasa, jismonan baquvvat bolsa-yu mushohadalik bolmasa, dono bolsa-yu bosliqlik qilmasa, unday odam komil inson bololmaydi, unday odam boshqalarni ham, oziniyam halok etadi. Kimki raqibi bilan olishgandayam insonparvarlikni unutmasa, u albatta yengadi. –Siyosatda maslahat, mulohazakorlik, oylab ish qilish qilich kuchudan on karra foydaliroqdir||, deb takidlaydi ulug Sohibqiron. –Mening farzandlarim tantiq bolmasliklari kerak! – derdi Amir Temur. – Tantiqlik irodasiklikni poydo qilgay. Farzanlarimni erkalaydigan yer kurash maydoni bolsin. Argumoq ila qilich ularning jonajon dosti, mardlik ularga ustoz bolsin.|| Sohibqiron –qatiylik, sabr-chidamlilik, sogligu sergaklik, ehtiyotkorlik va shijoat|| sohibi bo'lgan inson har qanday mashaqqatli ishni amalga oshirishga qodir, deb takidlaydi. Xulosa qilib aytganda, barkamol avlodni tarbiyalashda – insonning

ma'lum darajadagi jismoniy, aqliy, axloqiy va ruhiy balog'ati va dunyoqarashini ifodalovchi tushunchalarga ega bo'lmog'i kerak. Shu nuqtayi nazardan, yoshlarni vatanparvarlik, milliy iftixor ruhida tarbiyalash, yurtimizda milliy madaniyatni yana-da rivojlantirish yo'lida barchamiz birdek mas'ul bo'lishimiz lozim. Davlatimiz rahbari aytganlaridek "Bugun men yoshlar uchun nima ish qildim? Ertaga farzandlarimiz manfaati uchun yana nima ish qilishim kerak?" degan savollarga javob beradigan, shunday e'tiqod bilan yashaydigan vaqt keldi. Shavkat Mirziyoyev||. Zero, Ma'naviy barkamol yoshlar – kelajagimiz poydevori.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ozodqulov Olimjon Bahodir o'g'li. (2024). RAHBAR VA XODIM MUNOSABATLARINING BOSHQARUV JARAYONIDAGI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 41(1), 110–113. Retrieved from <https://www.newjournal.org/index.php/01/article/view/12079>
2. Xusanova, N. . (2024). FACTORS INFLUENCING THE PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF PRESCHOOL CHILDREN WITH DIFFERENT TEMPERAMENTS. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 4(10), 17–20. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/37667>
3. Amangeldiyev, S. . (2024). THE IMPORTANCE OF SOCIAL ACTIVITY IN OLD AGE: A KEY FACTOR FOR PSYCHOLOGICAL WELL-BEING. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 4(10), 12–16. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/37666>
4. Usarboeva , D. (2024). DEVELOPMENT OF THE MECHANISM FOR FORMING ACADEMIC MOBILITY OF STUDENTS. Бюллетень педагогов нового Узбекистана, 2(8), 40–43. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/yopa/article/view/37442>
5. Abdurasulov, J. (2024). PEDAGOGICAL PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF MILITARY PATRIOTIC EDUCATION IN GENERAL SECONDARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS. В INTERNATIONAL BULLETIN OF APPLIED SCIENCE AND TECHNOLOGY (Т. 4, Выпуск 7, сс. 38–40). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12721051>
6. Abduqodirova, & Pardaboyeva, M. (2024). THE ROLE OF EMOTIONAL CREATIVITY IN STUDENTS' DECISION-MAKING. INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES, 1(7), 27–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13819583>
7. <https://universalconference.us/universalconference/index.php/ICNSHS/article/view/2371>
8. Тожибоев Марат Нормадович ТАЛАБАЛАРНИНГ ПЕДАГОГИК ТАФАККУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ // SAI. 2023. №Special Issue 10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/talabalarning-pedagogik-tafakkurini-rivozhlantirishga-innovatsion-yondashuv>
9. Zilola Dilmurodova. (2024). PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL NATURE OF ABILITY. European Journal of Interdisciplinary Research and Development, 27, 1–4. Retrieved from <https://ejird.journalspark.org/index.php/ejird/article/view/1092>
10. Абдусаматова Шахло Сайтмуратовна. (2024). РОЛЬ ПСИХОЛОГИИ В ФОРМИРОВАНИИ ТОЛЕРАНТНОСТИ У СТУДЕНТОВ. IMRAS, 7(7), 39–43. Retrieved from <https://journal.imras.org/index.php/sps/article/view/1664>
11. Ozodqulov, O. (2024). VATANPARVARLIK RUHINI TALABALARDA RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. В CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH (Т.

INNOVATIVE
ACADEMY